

κεφάλαιο 1

μικροοικονομικό αντικείμενο και μέθοδοι προσέγγισης του

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η Οικονομία (οίκος + νόμος), η Πολιτική Οικονομία (οικονομία των πολιτών) ή η Διεθνής Πολιτική Οικονομία (οικονομία των διεθνών οικονομικών συλλογικοτήτων) αποτελούν το σύνολο των δράσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην προγραμματισμένη και σχεδιασμένη κάλυψη των ανθρώπινων αναγκών και επιθυμιών με χρήση πόρων που βρίσκονται σε στενότητα. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγονται δράσεις όπως η παραγωγή, η κατανάλωση, η διακίνηση και η κατανομή πόρων, αγαθών και υπηρεσιών. Συνεπώς η Οικονομία αποτελεί χώρο κοινωνικής δράσης, καθώς κάθε κοινωνική πραγματικότητα και συλλογικότητα έχει και μια οικονομική διάσταση (ανάλογα με το πώς ορίζει ο καθένας τις ανθρώπινες «ανάγκες» και «επιθυμίες»). Οικονομία είναι η επιστήμη που ασχολείται με το συντονισμό των δράσεων των οικονομικών υποκειμένων (άτομα–νοικοκυριά και επιχειρήσεις), όσον αφορά τη συμπεριφορά τους με τους (περιορισμένους) πόρους. Ή διαφορετικά: Την κατανομή περιορισμένων πόρων σε εναλλακτικές δυνατότητες χρήσης τους. Η Μικροοικονομία αποτελεί τμήμα της Πολιτικής Οικονομίας, η Πολιτική Οικονομία είναι τμήμα των Οικονομικών Επιστημών.

Οι Οικονομικές Επιστήμες είναι τομέας των Κοινωνικών Επιστημών, στις οποίες ανήκουν εκτός των άλλων και η Ψυχολογία, η Ανθρωπολογία καθώς και η Ιστορία, η Κοινωνιολογία κλπ. Σημείο αναφοράς στη Μικροοικονομία είναι τα επιμέρους οικονομικά υποκείμενα, τα οποία λαμβάνουν πολλές και διάφορες (οικονομικές) αποφάσεις. Με την εξήγηση αυτών των ατομικών αποφάσεων προσπαθεί η Μικροοικονομία να ερμηνεύσει το συνολικό οικονομικό γίνεσθαι. Οι κοινωνικές επιστήμες ασχολούνται με τον άνθρωπο και με την κοινωνική ζωή του. Ερωτήματα όπως π.χ. γιατί εξερράγη ο μικρασιατικός πόλεμος, ο πρώτος και δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος, γιατί η δημοκρατία υπερισχύει της δικτατορίας, γιατί ο προϋπολογισμός της χώρας μας παρουσιάζει τεράστιο έλλειμμα στο ισοζύγιο εμπορικών συναλλαγών και πολλά άλλα, αποτελούν αντικείμενο έρευνας των κοινωνικών επιστημών. Στις οικονομικές επιστήμες η ανάλυση της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε σχέση με την παραγωγή, τη διανομή και την κατανάλωση των αγαθών και υπηρεσιών, ευρίσκεται στο κέντρο του ενδιαφέροντος. Έτσι διαφοροποιούνται από τις άλλες κοινωνικές επιστήμες. Η μικροοικονομική προσέγγιση ασχολείται κύρια με τα ερωτήματα που άπτονται της συμπεριφοράς του κάθε ατόμου, του νοικοκυριού και της επιχείρησης και του ρόλου τους ως καταναλωτών, παραγωγών, προσφερόντων εργασία κτλ. Η οικονομική επιστήμη καθώς και η Μικροοικονομία δεν είναι δυνατόν να οριοθετηθεί επακριβώς από τις άλλες κοινωνικές επιστήμες. Το γεγονός ότι ο άνθρωπος καταναλώνει σήμερα περισσότερο αλκωόλ και τσιγάρα απ' ό,τι προηγούμενα, δεν αποτελεί μόνο ένα οικονομικό πρόβλημα, διότι μια τέτοια συμπεριφορά μπορεί να λάβει και δραματικές κοινωνικές διαστάσεις (π.χ. με την αικρήξη των δαπανών περίθαλψης

Αντικείμενο και τρόπος προσέγγισης των γεγονότων

Η Στενότητα

Οι άνθρωποι έχουν ανάγκες και επιθυμίες (needs and wants). Για την ικανοποίησή τους απαιτείται η παραγωγή συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών. Ως αγαθά από οικονομική άποψη χαρακτηρίζονται όλα τα μέσα, οι πόροι και οι αποδόσεις, που άμεσα ή έμμεσα αποσκοπούν στην κάλυψη των αναγκών και επιθυμιών των καταναλωτών (νοικοκυριών). Αυτά μπορεί να είναι υλικά αγαθά (νερό, ψωμί), υπηρεσίες (θέατρο, διακοπές), άυλα αγαθά (γνώση) ή ακόμη και δικαιώματα χρήσης (ενοίκιο, δικαιοχρησία). Ο πεινασμένος χρειάζεται ψωμί, τυρί ή και τα δύο για να καλύψει την πείνα του. Ο διψασμένος χρειάζεται νερό ή γάλα για να ξεδιψάσει. Οι πολιτιστικές ανάγκες ικανοποιούνται με βιβλία, επίσκεψη στο θέατρο, εκθέσεις ζωγραφικής κ.α. Οι πολιτικές αναζητήσεις ικανοποιούνται με την ενασχόληση με τα κοινά, αφιέρωση χρόνου και προσπάθειας για επίλυση του ζητήματος της μόλυνσης του περιβάλλοντος κλπ. Για την ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών διαθέτουμε περιορισμένα μέσα. Με το περιορισμένο του εισόδημα, ο άνθρωπος μπορεί να αγοράσει μόνο έναν περιορισμένο αριθμό αγαθών ή υπηρεσιών. Ο μισθός (η σύνταξη, το χαρτζιλίκι, η υποτροφία ή το επιχειρηματικό κέρδος), είναι κατά κανόνα περιορισμένα. Γι' αυτό θα πρέπει να αποφασισθεί από τους κατόχους εισοδήματος ποια ποσά θα δαπανηθούν και για ποια αγαθά.